

ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΣΧΗΜΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗΣ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΑΙΜΟΔΟΤΩΝ: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΕΛΚΥΤΗ

Τζέννυ Πιπαδάκη

Εκπαιδευτικός

Υπεύθυνη του Τομέα

Προσέλκυσης και Διατήρησης Εθελοντών Αιμοδοτών
του Κέντρου Αιμοδοσίας “Α. Φλέμιγκ”

Εισαγωγικά

Ο χώρος της Αιμοδοσίας είναι ένας χώρος ξεχωριστός. Αποτελεί ίσως μοναδικό παράδειγμα επιστημονικού τομέα που βασίζεται εξ ολοκλήρου στην προσφορά του ανθρώπου στον συνάνθρωπο. Τιμώμενο πρόσωπο της Αιμοδοσίας είναι ο Εθελοντής Αιμοδότης, που συστηματικά και αθόρυβα δίνει το ανθρωπιστικό του παρόν ανάμεσα στα αναρίθμητα μηνύματα καταναλωτισμού και αδιαφορίας που καθημερινά μας βομβαρδίζουν.

Ο κώδικας ηθικής (code of ethics) της Αιμοδοσίας βασίζεται κατ' αρχήν σε ένα σύστημα διπολικό: προστασία του δότη και προστασία του δέκτη. Η ραγδαία επιστημονική πρόοδος παρέχει τις τεχνικές δυνατότητες τήρησης της θεμελιώδους αυτής αρχής της Αιμοδοσίας: ο εξειδικευμένος και διεξοδικός εργαστηριακός έλεγχος του αίματος και των παραγώγων του, οι σύγχρονες τεχνικές συντήρησης και τα νεώτερα δεδομένα θεραπευτικής επιλογής εξασφαλίζουν την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του προσφερόμενου δώρου ζωής. Σ' αυτό συμβάλλουν αποφασιστικά η λεπτομερής λήψη ιστορικού των αιμοδοτών με στόχο τον αποκλεισμό των ακαταλλήλων, αλλά και η ενημέρωση και ευαισθητοποίησή τους σε θέματα αυτο-αποκλεισμού (self-exclusion). Στο χώρο της Αιμοδοσίας έχουμε την ευκαιρία να γίνουμε μάρτυρες της συνύπαρξης αυστηρά επιστημονικών διαδικασιών με το αίσθημα προσωπικής ευθύνης κάθε αιμοδότη χωριστά.

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι το έργο της Αιμοδοσίας είναι θεμελιωμένο πάνω σε πολύ λεπτές και ευαίσθητες ισορροπίες μεταξύ αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων, που είναι αφ' ενός μεν η επιστημονική εξέλιξη (γνωστικός παράγοντας), αφ' ετέρου δε το ανθρώπινο στοιχείο (ψυχοκοινωνικός παράγοντας). Το φαινόμενο της Εθελοντικής Αιμοδοσίας έχει ποικίλες ψυχοκοινωνικές προεκτάσεις, που είναι ανάγκη να λαμβάνουμε σοβαρά υπόψη. Πίσω από την επιλογή του ατόμου να γίνει ή να μην γίνει εθελοντής αιμοδότης, υπάρχει ένα πλέγμα πεποιθήσεων, αντιδράσεων, πιθανών φόβων, αναστολών, άγνοιας ή και παραπληροφόρησης. Για παράδειγμα, ενώ είναι σε όλους λίγο - πολύ γνωστό, ότι η χώρα μας δεν είναι ακόμη αυτάρκης σε αίμα και παράγωγα, πολλοί εξακολουθούν να διστάζουν να γίνουν εθελοντές αιμοδότες.

Όλοι έχουν ακούσει κάτι σχετικό με την ανάγκη για εθελοντική αιμοδοσία: π.χ. κάποιο μήνυμα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Πόσοι αποφασίζουν να γίνουν εθελοντές αιμοδότες και γιατί; Πολλοί έχουν δώσει αίμα για κάποιον συγγενή, άλλοι ήταν στο παρελθόν εθελοντές αιμοδότες αλλά όχι πια.

Το ερώτημα είναι: πώς αντιλαμβάνονται αυτοί οι άνθρωποι, με τις διαφορετικές ιδέες και εμπειρίες σχετικά με την αιμοδοσία, έννοιες όπως εθνική αυτάρκεια και τακτική εθελοντική αιμοδοσία; Ποιο σχήμα προσέλκυσης θα ήταν αρκετά ευρύ, ώστε να απευθυνθεί σε όλο αυτό το φάσμα αντιλήψεων και προσωπικών αξιολογήσεων;

Στη συνέχεια θα επιχειρήσουμε να διαγράψουμε ένα πλαίσιο προσέλκυσης εθελοντών αιμοδοτών, με έμφαση στους δύο βασικούς άξονες της προσέλκυσης, τον προσελκυστή και τον εθελοντή αιμοδότη. Οποιοδήποτε δεν φιλοδοξούμε να δώσουμε μία ολοκληρωμένη διαπραγμάτευση, διότι το θέμα είναι πολυδιάστατο. Ελπίζουμε, ωστόσο, να φωτίσουμε κάποιες πτυχές του, που να δώσουν ερέθισμα για γόνιμο προβληματισμό και δράση, ξεκινώντας από έναν πληρέστερο προσδιορισμό του όρου “προσέλκυση”

Τί είναι Προσέλκυση Εθελοντών Αιμοδοτών;

Εκ πρώτης όψεως το ερώτημα ίσως φαίνεται αυταπάντητο - ίσως και περιττό. Είναι όμως, πιστεύουμε, αναγκαίο. Για να αποδείξουμε τη σκοπιμότητα αυτού του ερωτήματος για τη χάραξη αποτελεσματικής πορείας προσέλκυσης, ας δώσουμε τη φαινομενικά αυτονόητη απάντησή του: “Προσέλκυση εθελοντών αιμοδοτών είναι η αύξηση του αριθμού των εθελοντών αιμοδοτών με την προσέγγιση του πληθυσμού και την ενημέρωσή του για την εθελοντική αιμοδοσία”.

Θα σχολιάσουμε δύο λέξεις-κλειδιά στην παραπάνω πρόταση: “αύξηση” και “ενημέρωση”.

α) Τί εννοούμε λέγοντας “αύξηση του αριθμού των εθελοντών αιμοδοτών”; Μία απλή αριθμητική μεταβολή; Εάν η θεώρησή μας περιοριστεί στον αριθμητικό παράγοντα, παραγνωρίζουμε την περίπτωση, η αύξηση αυτή, όσο μεγάλη κι αν είναι, να έχει περιστασιακό και παροδικό χαρακτήρα. Η πρόκληση του έργου του προσελκυστή δεν έγκειται μόνο στη δύναμη της πειθούς που είναι αναγκαίο να διαθέτει, αλλά κυρίως στη δυνατότητα διατήρησης (retention) των εθελοντών αιμοδοτών. Είναι γνωστό, ότι ο παρορμητικός χαρακτήρας του λαού μας, ο αυθορμητισμός και το απaráμιλλο ελληνικό φιλότιμο λειτουργούν ως ισχυροί παράγοντες παρώθησης (motivation) σε πολλές εκκλήσεις για προσφορά αίματος. Στα πλαίσια όμως συντονισμένου, μεθοδευμένου, συστηματικού έργου προσέλκυσης έχει πρωταρχική σημασία η προοπτική διατήρησης των αιμοδοτών και σταδιακής εμπέδωσης διαπροσωπικής επικοινωνίας μαζί τους (interpersonal communication), ώστε να ενσωματωθεί η εθελοντική αιμοδοσία στο προσωπικό σύστημα αξιών τους (commitment). Στο σημείο αυτό είναι ανάγκη να έχουμε υπόψη την εξής θεωρητική διάκριση, από την οποία μπορούμε να αποκομίσουμε ουσιαστικά πρακτικά οφέλη: στα ερμηνευτικά μοντέλα της ιδιότητας του εθελοντή αιμοδότη γίνεται λόγος για ενδογενή (intrinsic) και εξωγενή (extrinsic) παρώθηση του ατόμου να γίνει εθελοντής αιμοδότης (Piliavin and Callero, 1991). Η ενδογενής παρώθηση αφορά στην ψυχική κινητοποίηση που προέρχεται από παράγοντες που δρούν στον εσωτερικό κόσμο του αιμοδότη (π.χ. αξίες, αρχές, αίσθημα ευθύνης, αλtruϊσμός). Η εξωγενής παρώθηση, αντίθετα, οφείλεται στην παρότρυνση και επιρροή τρίτων (κοινωνικού περιγύρου). Είναι προφανές ότι η ενδογενής παρώθηση είναι η διαρκέστερη μορφή παρακίνησης για προσφορά αίματος, και για τον λόγο αυτό αποτελεί τη σταθερή βάση κάθε προγραμματισμού προσέλκυσης - διατήρησης.

Επιστρέφοντας στην αρχική αντιδιαστολή μεταξύ αριθμητικού και ποιοτικού στοιχείου, τονίζουμε το

εξής: οπωσδήποτε αποτελεί επείγουσα εθνική και κοινωνική αναγκαιότητα η αύξηση του αριθμού των τακτικών (regular) εθελοντών αιμοδοτών στη χώρα μας, με την προϋπόθεση όμως ότι κάθε προσπάθεια προσέλκυσης αποσκοπεί στην ενίσχυση της ενδογενούς παρώθησης των αιμοδοτών, δηλ. σε βαθειά, συνειδητή και διαρκή ευαισθητοποίησή τους.

β) Η δεύτερη λέξη στον πιο πάνω ορισμό που κρίνουμε σκόπιμο να σχολιάσουμε, είναι η λέξη “ενημέρωση”. Είναι αναμφισβήτητη η αξία και συμβολή της έγκυρης, αντικειμενικής και επιστημονικά τεκμηριωμένης πληροφόρησης στην προσέλκυση εθελοντών αιμοδοτών. Συχνά ο προσελκυστής διαπιστώνει ότι είναι αρκετή η άρση της παραπληροφόρησης και η παροχή σωστών πληροφοριών, για να γίνει το πρώτο βήμα προς την εθελοντική αιμοδοσία. Δεν θα ήταν υπερβολικό να πούμε ότι οι αιμοδότες διψούν για ενημέρωση. Σε πρόσφατη έρευνα που διενεργήθηκε από τον Τομέα Προσέλκυσης και Διατήρησης Εθελοντών Αιμοδοτών του Κέντρου Αιμοδοσίας “Α. Φλέμιγκ” (Pittadaki et al., 1992), διαπιστώθηκε ότι το ενημερωτικό υλικό που σχεδιάζουμε και διανέμουμε στο Κέντρο Αιμοδοσίας έχει μεγάλη απήχηση στους αιμοδότες. Η στατιστικά σημαντική διαφορά που επισημάνθηκε μεταξύ ανδρών και γυναικών ($p < 0.001$), είναι ενδεικτική της ανάγκης για μια συστηματικότερη προσέγγιση του γυναικείου πληθυσμού και ευαισθητοποίησή του σε θέματα αιμοδοσίας.

Είναι, λοιπόν, βασική προϋπόθεση αλλά και κύριο μέσο αποτελεσματικής προσέλκυσης η ενημέρωση, όταν παρέχει δυνατότητα συγκίνησης, ενδογενούς παρώθησης και ευαισθητοποίησης του πληθυσμού στην εθελοντική αιμοδοσία. Δεν αρκεί η στεγνή παράθεση επιστημονικών πληροφοριών. Για να έχουμε ανταπόκριση, είναι απαραίτητο να βοηθήσουμε το κοινό μας να κατανοήσει, να εμπιστευθεί και να βιώσει τη γνώση που παρέχουμε. Ο συνδυασμός επιστημονικής ενημέρωσης και συγκινησιακής φόρτισης, στο μέτρο που να διασφαλίζεται η αξιοπιστία της πληροφόρησης και η αξιοπρέπεια των ανθρώπων που έχουν ανάγκη μετάγγισης, είναι η δεύτερη μεγάλη πρόκληση της κοινωνικής αποστολής του προσελκυστή εθελοντών αιμοδοτών.

Διαμορφώνουμε, επομένως, τον αρχικό ορισμό της προσέλκυσης και τον αποδίδουμε ως εξής: “Προσέλκυση εθελοντών αιμοδοτών είναι η διαδικασία ένταξης και εμπέδωσης της εθελοντικής αιμοδοσίας στο σύστημα αξιών του γενικού πληθυσμού και των ήδη αιμοδοτών, κατά την οποία ενισχύεται η ενδογενής παρώθηση του ατόμου διαμέσου της έγκυρης ενημέρωσης και της διαπροσωπικής επικοινωνίας, και η οποία έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός σταθερά αυξανόμενου αριθμού τακτικών εθελοντών αιμοδοτών”.

Στις μεγάλες απαιτήσεις αυτού του πολυδιάστατου και επίπονου έργου καλείται να ανταποκριθεί ο προσελκυστής εθελοντών αιμοδοτών.

Ο Ρόλος του Προσελκυστή

Προσελκυστής εθελοντών αιμοδοτών είναι το στέλεχος της Υπηρεσίας Αιμοδοσίας που θα επωμισθεί συστηματικά την προσέλκυση αιμοδοτών με την έννοια που της αποδώσαμε παραπάνω. Τον ρόλο του προσελκυστή συνθέτουν σειρά καθηκόντων, δραστηριοτήτων, ιδιοτήτων και χαρακτηριστικών, σύντομη αναφορά των οποίων γίνεται στο ακρώνυμό μας. (Πίνακας 1)

Ο προσελκυστής είναι το άτομο που θα έρχεται σε συνεχή επαφή με τους αιμοδότες και τον γενικό πληθυσμό, για να ενημερώσει, να δώσει επεξηγήσεις, να ενθαρρύνει, να παροτρύνει. Με το ήθος, το

ζήλο, τον ενθουσιασμό και την κατάρτισή του ο προσελκυστής θα είναι ο συνδυετικός κρίκος μεταξύ των αιμοδοτών και των Υπηρεσιών Αιμοδοσίας. Βασικά μελήματά του, που έχουν ιδιαίτερη σημασία για τον ελληνικό χώρο, είναι η μεταστροφή των αιμοδοτών του συγγενικού περιβάλλοντος των ασθενών σε εθελοντές αιμοδότες, καθώς και η ουσιαστική και σταθερή αύξηση του αριθμού των τακτικών εθελοντών αιμοδοτών με την εφαρμογή καταλλήλων τεχνικών ευαισθητοποίησης και παρώθησης. Ο προσελκυστής καλείται να προσαρμόζει, να τροποποιεί και να ανανεώνει διαρκώς τη μεθοδολογία του, ώστε να ανταποκρίνεται στα ψυχοκοινωνικά χαρακτηριστικά ιδιαίτερα ευαίσθητων ομάδων εθελοντών αιμοδοτών όπως είναι: οι για πρώτη φορά προσερχόμενοι αιμοδότες (first-time donors), οι προσωρινά ακατάλληλοι αιμοδότες (deferred donors), και οι αδρανείς αιμοδότες (lapsed donors). Για τις δύο τελευταίες ομάδες ο προσελκυστής θα εφαρμόσει ειδική μεθοδολογία ενεργοποίησης (re-activation) και επαναπροσελκύσης (re-recruitment).

Ένα πολύ βασικό τμήμα του ρόλου του προσελκυστή είναι η συμπίρευσή του με τον αιμοδότη από τα πρώτα στάδια προσέγγισης και ευαισθητοποίησής του έως και την ενσωμάτωση του ιδανικού της προσφοράς στην προσωπικότητά του. Έχει γίνει αποδεκτό από τους ερευνητές, ότι η διαδικασία της προσέλκυσης αντιστοιχεί σε ανάλογες φάσεις ψυχολογικής εξέλιξης του εθελοντή αιμοδότη. Με αφετηρία το αρχικό στάδιο της περιστασιακής αιμοδοσίας για τον πάσχοντα συγγενή, ο αιμοδότης προχωρεί διαμέσου της διαδικασίας μεταστροφής στη βαθμιαία καλλιέργεια αιμοδοσιακής συνείδησης (Πιπαδάκη και Λουϊζου, 1991α) και αποδέχεται τον ρόλο του εθελοντή αιμοδότη. Και εδώ όμως υπάρχουν περιθώρια διερεύνησης και εξέλιξης του ρόλου αυτού, όπως στην περίπτωση δοτών πλάσμακυτταροαφαίρεσης και δοτών μυελού οστών. Ο προσελκυστής γνωρίζει ότι οι ήδη εθελοντές αιμοδότες είναι αρκετά ευαισθητοποιημένοι, ώστε να προσελκυσθούν ως δότες πλάσμακυτταροαφαίρεσης (Quinn, 1992, Sytsma and Julius, 1992) και θα οργανώσει κατάλληλη στρατηγική προσέλκυσης. Οι δότες πλάσμακυτταροαφαίρεσης με τη σειρά τους προσφέρονται για ευαισθητοποίηση και προσέλκυση δοτών μυελού οστών (Stroncek et al., 1991).

Για να αντεπεξέλθει επιτυχώς στις πολλές και ποικίλες απαιτήσεις του έργου του, ο προσελκυστής έχει ανάγκη από σέρενη γνωσιολογική υποδομή, όπως εξοικείωση με βασικές τεχνικές επικοινωνίας, καθώς και αρχές, μεθοδολογία και θεωρίες της ψυχολογίας και άλλων κοινωνικών επιστημών. Σχετικά με τη χρησιμότητα της κατάρτισης αυτής στο έργο του προσελκυστή, είναι χαρακτηριστικό να αναφέρουμε ότι τα συστήματα προσέλκυσης αιμοδοτών στις ΗΠΑ επηρεάστηκαν κατά καιρούς από τις ισχύουσες θεωρίες της κοινωνικής ψυχολογίας: π.χ. από τον συμπεριφορισμό (behaviorism) μέχρι και τη δεκαετία του '50, από ερμηνευτικές θεωρίες των κινήτρων των ανθρώπινων ενεργειών (action theory) κατά τη δεκαετία του '60, ενώ οι αξίες του αλτρουϊσμού και της κοινωνικής ευθύνης (community responsibility philosophy) δεσπόζουν στα θεωρητικά μοντέλα που επικρατούν από τα τέλη της δεκαετίας του '70 (Piliavin and Callero, 1991). Το παράδειγμα αυτό αναφέρεται ως ενδεικτικό της ανάγκης για θεωρητική υποδομή, πάνω στην οποία θα καλλιεργηθούν πρακτικές δεξιότητες προσέλκυσης. Επισημαίνουμε ακόμη την ανάγκη για άρτια εκπαίδευση των προσελκυστών καθώς και ενίσχυση του έργου τους με την παροχή ενημερωτικού υλικού και με τη διευκόλυνση οργάνωσης ενημερωτικών ομιλιών και εκδηλώσεων στην κοινότητα, σε φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, στη Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια εκπαίδευση, σε πολιτιστικά σωματεία, συλλόγους κλπ.

Με άλλα λόγια, είναι απαραίτητο, σε μια συλλογική, ορθά συντονισμένη προσπάθεια, να δημιουργήσουμε έδαφος πρόσφορο, ώστε να αποδώσει το έργο του προσελκυστή. Πιστεύουμε ότι ο πλέον

ενδεδειγμένος τρόπος διαμόρφωσης επιδεκτικού στο μήνυμα της Εθελοντικής Αιμοδοσίας εμπύχου υλικού είναι η ευαισθητοποίηση των παιδιών με την ενσωμάτωση της αιμοδοσίας στα επίσημα σχολικά προγράμματα (Πιπταδάκη και Λουϊζου, 1991β). Η δημιουργία και εφαρμογή ενός προγράμματος προσέλκυσης σε προ-αιμοδοσιακή ηλικία θα εξασφαλίσει προϋποθέσεις ευόδωσης των προσπαθειών του προσελκυστή και καταξίωσης του ρόλου του: μιας καταξίωσης που πραγματοποιείται μέσα από τη διάπλαση συνειδητοποιημένων τακτικών εθελοντών αιμοδοτών.

Ο Εθελοντής Αιμοδότης

Η σχέση εθελοντή αιμοδότη - προσελκυστή είναι αμοιβαία, αμφίδρομη. Ο ρόλος του προσελκυστή πραγματώνεται μέσα από την κοινωνική και ανθρωπιστική προσφορά του εθελοντή αιμοδότη· παράλληλα, ο προσελκυστής θα αναζητήσει, τρόπον τινά, το πορτραίτο του αιμοδότη (donor profile), ώστε να γνωρίσει τις ψυχοκοινωνικές ανάγκες των αιμοδοτών και να εφαρμόσει αποτελεσματική τακτική προσέλκυσης που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες αυτές.

Ο αλτρουϊστής εθελοντής αιμοδότης είναι ελεύθερος στη σκέψη και στην πράξη: δεν δεσμεύεται από επιφανειακές διαφορές μεταξύ των ανθρώπων, αλλά έχει ενστερνισθεί την εθελοντική αιμοδοσία ως έκφραση της πανανθρώπινης αλληλεγγύης. Έχει συνείδηση της κοινωνικής συμβολής του, την οποία βιώνει ως τρόπο ζωής. Προσφέρει συνειδητά αλλά και αυθόρμητα για τον άγνωστο πάσχοντα. Διαμέσου της εθελοντικής αιμοδοσίας φθάνει στον ύψιστο βαθμό κοινωνικής συμμετοχής αλλά και αυτοπραγμάτωσης. Στην ιδιότητά του ως εθελοντή αιμοδότη συνυπάρχουν και συμφιλιώνονται το ατομικό και συλλογικό στοιχείο, η κοινωνική συνείδηση και υπευθυνότητα με την προσωπική ηθική δικαίωση. Τα αποτελέσματα της έρευνάς μας, στην οποία αναφερθήκαμε σε προηγούμενη ενότητα, επιβεβαίωσαν τη διπλή αυτή διάσταση της ιδιότητας του εθελοντή αιμοδότη (Pittadaki et al., 1992): οι αιμοδότες αποδίδουν μεγάλη σημασία στην Ταυτότητα Εθελοντή Αιμοδότη ως αναγνώριση και κατοχύρωση της κοινωνικής συμβολής τους και των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτή. Ταυτόχρονα όμως εκφράζουν ως βασικό μέλημα και κίνητρό τους για αιμοδοσία την ανάγκη για εθνική αυτάρκεια σε αίμα και παράγωγα αίματος.

Όταν ο προσελκυστής γνωρίζει τη διπλή αυτή υπόσταση του ρόλου των εθελοντών αιμοδοτών, δεν είναι δυνατόν να παραλείψει να αναγνωρίσει την ανθρώπινη αξία της προσφοράς τους: όχι μόνο σε σποραδικές, μεμονωμένες εκδηλώσεις επιβράβευσης, που και αυτές βεβαίως είναι αναγκαίες, αλλά σε καθημερινή βάση, σε κάθε ευκαιρία επικοινωνίας μαζί τους.

Γνωρίζοντας τους Εθελοντές Αιμοδότες ο προσελκυστής είναι σε θέση να τιμά έμπρακτα τη συμβολή τους και να ενδυναμώνει τους δεσμούς τους με την Αιμοδοσία.

Συμπερασματικά: Προτείνουμε μία διαπροσωπική, εξελικτική θεώρηση της προσέλκυσης εθελοντών αιμοδοτών ως δυναμικής διαδικασίας επικοινωνίας αιμοδότη - προσελκυστή. Τη βάση της θεώρησης αυτής αποτελούν αφ' ενός μεν η δημιουργική ένταξη και υποστήριξη των προσελκυστών στο χώρο της Αιμοδοσίας, αφ' ετέρου δε η συστηματική προσέγγιση των αιμοδοτών με γνώση, ευαισθησία, διακριτικότητα και έμπνευση.

Πιστεύουμε ότι με την καλή θέληση και συντονισμένη συνεργασία των ειδικών με αρμόδιους φορείς

θα επιτύχουμε την εφαρμογή ενός σχήματος αποτελεσματικής προσέλκυσης που να διευκολύνει τους προσελκυστές αλλά και να δικαιώνεται από αυτούς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Πιστεύει	στο ιδανικό της Εθελοντικής Αιμοδοσίας
Ρυθμίζει	τη συγκρότηση ομάδων Εθελοντών Αιμοδοτών
Οργανώνει	εκδηλώσεις ενημέρωσης
Συγκινεί	έμπρακτα τον αιμοδότη
Εμπνέει	εμπιστοσύνη
Λαμβάνει	υπόψη ερευνητικά δεδομένα
Κατέχει	βασικές αρχές, θεωρίες, τεχνικές
Υπηρετεί	τον άγνωστο πάσχοντα
Τιμά	την προσφορά του αιμοδότη
Ηγείται	πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης
Συμβάλλει	στην προσπάθεια για αυτάρκεια σε αίμα και παράγωγα αίματος

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Piliavin J.A. and Callero P.L. (1991) Giving Blood: The Development of an Altruistic Identity. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Πιπαδάκη Τζ. και Λουΐζου Κ. (1991α) Η Εθελοντική Αιμοδοσία στο κατώφλι του 2000: Από την προσέλκυση στη διατήρηση εθελοντών αιμοδοτών. Ιατρικό Βήμα (18): 22.
- Πιπαδάκη Τζ. και Λουΐζου Κ. (1991β) Προϋποθέσεις και προτάσεις για τη λειτουργία του σχολείου ως φυτωρίου εθελοντών αιμοδοτών. Ιατρική 60(2): 175.
- Pittadaki J. et al. (1992) Volunteer Blood Donor Incentives: Insights for Recruitment and Retention. Transfusion Today (14): 9.
- Quinn M.K. (1992) Apheresis Public Relations and Recruitment. In: Mihalko C.P. (Ed) Donor Recruitment/Public Relations Manual (Vol. 2). AABB, Bethesda MD: 47.
- Stroncek D.F. et al. (1991) Comparison of the effectiveness of potential marrow donors recruited from apheresis donors or whole blood donors and through appeals to the general public. Transfusion (31): 138.
- Sytsma S.R. and Julius C.J. (1992) Whole blood versus plateletpheresis: Profiles and potential targets for recruitment in the highly committed donor. Transfusion 32 (8S): 79S.